

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
МИЛЛИ КИТАПХАНӘСЕ

Казан шәһәренә — 1000 ел

Жырларда яши Казан

Библиографик күрсәткеч

Казан
“Милли китап” нәшрияты”
2005

НАЦИОНАЛЬНАЯ БИБЛИОТЕКА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

К 1000-летию города Казани

В песнях живет Казань

Библиографический указатель

Казань
Издательство "Милли китап"
2005

Төзүчеләре: Е.Ю. Артамонова, А.Б. Галимбәкова, М.В. Липачева,
А.М. Мөхәммәтҗанова, Т.Н. Рудик (жав.)

Фәнни мөхәррире А.С. Нурмөхәммәтова

Җаваплы мөхәррире Р.Г. Измайлова

Жырларда яши Казан: библиографик күрс./ Татарстан Республикасының Милли к-ханәсе; төз.: Т. Н. Рудик (жав.) [н.б.]; ф. мөх-ре А. С. Нурмөхәммәтова; жав. мөх-ре Р. Г. Измайлова. – Казан: Милли китап, 2005. – 29 б.

Библиографик күрсәткечтә Татарстан Республикасы Милли китапханәсенең сәнгать бүлеге фондында булган китапларда басылып чыккан, Казан шәһәренә багышланган жырлар турында мәгълүмат бирелә.

Кулланма китапханәчеләргә, музыка белгечләренә, укучы яшьләргә, жыр сәнгате белән кызыксынучыларга тәгаенләнә.

Составители: Е.Ю. Артамонова, А.Б. Галимбекова,
М.В. Липачева, А.М. Мухаметзянова, Т.Н. Рудик (отв.)

Научный редактор А.С. Нурмухаметова

Ответственный редактор Р.У. Измайлова

В песнях живет Казань: библиогр. указ./ Национальная б-ка Респ. Татарстан; сост.: Т. Н. Рудик (отв.) [и др.]; науч. ред. А. С. Нурмухаметова; отв. ред. Р. У. Измайлова. – Казань: Милли китап, 2005. – 29 с.

Пособие содержит библиографические записи песен о городе Казани, опубликованных в книгах, которые имеются в фонде отдела искусств Национальной библиотеки Республики Татарстан.

Предназначено работникам библиотек, специалистам в области музыкального искусства, студентам, учащимся, всем тем, кто интересуется вопросами песенного творчества.

КЕРЕШ СҮЗ

—Сез кайдан? — дип сорыйсыз.

—Без Казаннан. Казанны

Идел кичкән – шул белер.

Урамнары ак ташлы,

Жырлый Сәйдәш, Такташны –

Татарстан шул булыр.

С. Хәким

2005 елда Казанга 1000 ел тула. Борынгы һәм шул ук вакытта мәңге яшә булып калучы шәһәр турында халкыбыз элек-электән риваятьләр, әкиятләр, җырлар, мөкальләр һәм әйтемләр тудырган; аның матурлыгы турында күп шагыйрьләр һәм композиторлар җырлар иҗат иткәннәр.

Укучыга тәкъдим ителгән бу басмада данлы шәһәребезгә: аның тарихына, истәлекле урыннарына, урам һәм мәйданнарына, тормышлары Казан белән бәйлә булган күренекле шәхесләргә – багышланган җырлар турында мәгълүмат китерелә.

Күрсәткеч Татарстан Республикасы Милли китапханәсенең сәнгать бүлеге фондында булган китапларда басылып чыккан җырлар турында мәгълүмат бирә.

Күрсәткеч ике бүлектән тора.

1-нче бүлектә Казан шәһәре турындагы татар халык җырларының исемлеген китерелә.

2-нче бүлектә аерым авторларның шәһәребезгә багышлап язылган җырлары турында мәгълүмат бирелә.

Бүлекләр эчендә материал җырларның нинди телдә басылып чыгуына карап урнаштырылды: татар телендәге җырлар; текстлары бер үк вакытта татар һәм рус телендә (тәржемәдә) бирелгән җырлар; рус телендәге җырлар турында мәгълүматлар китерелә.

Төркемнәр эчендә материал авторлар – композиторларның һәм җыр исемнәренең алфавит тәртибендә тезелүенә карап бирелә. Бер үк әсәр берничә тапкыр басылган очракта, башта аның яңарак чыккан, соңыннан – кире хронология буенча калган басмалары турында мәгълүмат теркәлә.

Күрсәткечтә китерелгән басмалар de visu каралды. Библиографик язмалар, нигездә, оригинал телендә эшләнде. Җыр тексти ике телдә басылган очракта, аның исеме, сүзләренең авторлары, тәржемәчеләре турында мәгълүмат ике телдә дә бирелә. Бер-бер артлы урнаштырылган библиографик язмаларда тәңгәл килгән мәгълүматлар икенче һәм алдагы язмаларда “Шул ук”, “Шунда ук” сүзләре белән алыштырыла.

Басма ахырында җыр сүзләренең авторлары һәм тәржемәчеләре исемнәре кертелгән ярдәмче күрсәткеч китерелде.

Бу кулланмада 2004 нче елга кадәр басылып чыккан китапларга кергән 95 исемдәге җырларның библиографик язмалары бирелде. Күрсәткечне тулы басма дип әйтеп булмый, төзүчеләр андый максатны куймадылар да.

Кулланма китапханәчеләргә, музыка белгечләренә, укучы яшьләргә, җыр сәнгате белән кызыксынучыларга төгаенләне.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Спросите нас: - Откуда вы?
- Мы родом из Казани,
Где белокаменный свой кряж
Над Волгой поднял город наш,
Где пел Сайдаш, писал Такташ
О милом Татарстане.

С. Хаким

В 2005 году отмечается тысячелетие со дня основания Казани. О ней, древней и остававшейся в то же время вечно молодой, народ издавна слагал легенды, сказки, песни, пословицы и поговорки; ее красоту воспевали многие поэты и композиторы.

Предлагаемое читателю издание содержит сведения о песнях, посвященных славному городу: его истории, памятным местам, улицам и площадям; известным лицам, жизнь которых была связана с Казанью.

Указатель раскрывает фонд отдела искусств Национальной библиотеки Республики Татарстан: приведены сведения о песнях, опубликованных в книгах, которые имеются в данном фонде.

Указатель состоит из 2-х разделов.

1-й раздел включает перечень татарских народных песен о городе Казани.

2-й раздел содержит сведения о песнях, посвященных нашему городу, которые написаны отдельными авторами.

Внутри разделов материал сгруппирован по языковому признаку: сначала приводятся сведения о песнях, написанных на татарском

языке; далее – о песнях, тексты которых одновременно даны на татарском и русском (в переводе) языках; затем – о песнях, написанных на русском языке. Внутри групп материал располагается в алфавите авторов – композиторов и названий песен. При наличии переизданий одного и того же произведения использован обратнo-хронологический принцип расположения: сначала приводятся сведения о более новых изданиях, далее – об остальных в обратной хронологии по годам издания.

Публикации, о которых приведены сведения в указателе, просмотрены *de visu*. Библиографические записи, в основном, даются на языке оригинала. При наличии двуязычного текста сведения о названии произведения, об авторах слов, переводчиках и т.п. даются на обоих языках. В расположенных подряд библиографических записях совпадающие сведения во втором и последующих записях заменяются словами “Шул ук”, “Шунда ук”, что на русском языке означает “То же”, “Там же”.

В конце пособия дается вспомогательный указатель авторов слов песен и переводчиков.

В данном указателе расписаны книги, изданные до 2004 года. Он содержит библиографические записи 95 названий песен и не претендует на исчерпывающую полноту, ибо составители такой целью не задавались.

Пособие предназначено работникам библиотек, специалистам в области музыкального искусства, учащимся, студентам, всем тем, кто интересуется вопросами песенного творчества.

1 БҮЛЕК. КАЗАН ШӘҖӘРЕ ТУРЫНДА ТАТАР ХАЛЫК ЖЫРЛАРЫ

РАЗДЕЛ 1. ТАТАРСКИЕ НАРОДНЫЕ ПЕСНИ О ГОРОДЕ КАЗАНИ

1.1. *Татар телендәге җырлар*

Песни на татарском языке

1. Ай җаный, вай җаный: татар халык җыры// Яраткан җырлар. – Казан, 1990. – 5 чыг. – Б. 43- 44.
2. Казан каласы микән// Татар халык җырлары/ М. Нигъмәтҗанов. – Казан, 1976. – Б. 150.
3. Казан көе// Татар халык җырлары = Татарские народные песни / А. Ключарев. – Казан, 1986. – Б. 47.
4. Казан сөлгесе: татар халык җыры// Сез яраткан җырлар. – Казан, 1995. – 11 чыг. – Б. 52.
5. Казан сөлгесе// Татар халык җырлары/ М. Нигъмәтҗанов. – Казан, 1976. – Б. 72-73.
6. Казан сөлгесе/ И. Мусин тапшырды// Татар халык көйләре/ төз. А. С. Ключарев. – Казан, 1955. – Б. 74.
7. Кайтыр идем, илем ерак: төрек татарлары җыры// Яраткан җырлар. – Казан, 1993. – 6 чыг. – Б. 32-33.
8. Мөлкәнәй авылы көе : керәшен татарлары көе// Шунда ук. – Б. 41.
9. Пар ат: татар халык көе/ Г. Тукай сүзл.; А. Ключарев эшкәртүендә// Туган тел = Родной язык. – Казан, 1975. – Б. 22-29.

*1.2. Текстлары бер үк вакытта татар һәм рус телләрендә
(тәржемәдә) бирелгән җырлар
Песни, тексты которых одновременно даны
на татарском и русском (в переводе) языках*

10. Әй, дусларым = Эх, друзья мои// Татар халык җырлары = Татарские народные песни/ М. Нигъмәтҗанов. – М., 1970. – Б. 43-44.
11. Без үзебез Казанныкы = Мы сами из Казани// Шунда ук. – Б. 55.
12. Казан көе = Песня о Казани// Татар шәһәр халык җырлары = Татарские народные песни/ Р. А. Исхакова-Вамба. – Казан, 2003. – Б. 22.
13. Казан көе = Казанский напев// Сольфеджио дәресләрендә татар музыкасы = Татарская музыка на уроках сольфеджио/ С. Рәимова. – Казан, 1993. – Б. 12.
14. Казан сөлгесе = Казанское полотенце// Татар шәһәр халык җырлары = Татарские городские народные песни/ Р. А. Исхакова-Вамба. – Казан, 2003. – Б. 180-181.
15. Казан сөлгесе = Казанский платок: халык көе һәм сүзл. = муз. и сл. нар./ С. Сәйдәшев эшкәртүендә = обраб. С. Сайдашева ; пер. Р. Хакимова// Җырлы Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 3-5.
16. Кодаларым = Сваты мои// Татар халык җырлары = Татарские народные песни/ М. Нигъмәтҗанов. – М., 1970. – Б. 29.
17. Нарасый бала = Малютка// Татар шәһәр халык җырлары = Татарские городские народные песни/ Р. А. Исхакова-Вамба. – Казан, 2003. – Б. 124-125.

18. Пар ат = Пара лошадей/ Г. Тукай сүзл.; З. Хәбибуллин эшкәртүендә = сл. Г. Тукая; обраб. З. Хабибуллина; пер. А. Ахматовой// Шунда ук. — Б. 219-221.
19. Пар ат = Пара коней: халык көе = муз. нар./ Г. Тукай сүзл.; З. Хәбибуллин эшкәртүендә = сл. Г. Тукая; обраб. З. Хабибуллина; пер. Р. Хакимова// Жырлый Казан. = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 6-8.
20. Сәрия = Сария/ халык сүзл.; Ж. Фәйзи эшкәртүендә = сл. нар.; обраб. Дж. Файзи// Татар халык жырлары: 50 жыр = Татарские народные песни: 50 песен. – Казан, 1957. – Б. 70-73.
21. Япон бәете = Японский баит// Татар халык жырлары = Татарские народные песни/ М. Нигъмәтжанов. – М., 1970. – Б. 64-65.
22. Яшә, республикам/ халык сүзл.; Ж. Фәйзи эшкәртүендә = сл. нар.; обраб. Дж. Файзи// Татар халык жырлары: 50 жыр = Татарские народные песни: 50 песен. – Казан, 1957. – Б. 6-8.

2 БҮЛЕК. АЕРЫМ АВТОРЛАРНЫҢ КАЗАН ШӘһӘРЕНӘ БАГЫШЛАНГАН ЖҢЫРЛАРЫ

РАЗДЕЛ 2. ПЕСНИ ОТДЕЛЬНЫХ АВТОРОВ, ПОСВЯЩЕННЫЕ ГОРОДУ КАЗАНИ

2.1. Татар телендәге жырлар.

Песни на татарском языке

23. Абдуллин, Р. Иделем акчарлагы/ Р. Абдуллин; Р. Вәлиев сүзл.// Иделем акчарлагы = Чайки над Волгой/ Р. Абдуллин. – Казан, 1988. – Б. 8-11.
24. Абдуллин, Р. Казан юллары/ Р. Абдуллин; Р. Байтимеров сүзл.// Шунда ук. – Б. 5-7.
25. Абдуллин, Р. Кайтыгыз, Мусалар/ Р. Абдуллин; С. Хәким сүзл.// Шунда ук. – Б. 25-28.
26. Батыр-Болгари, Л. Кичке Казан/ Л. Батыр-Болгари; Н. Касыймов сүзл.// Су буенда учак яна/ Н. Касыймов. - Казан, е. к. - Б. 3-4.
27. Бәһаветдинов, Р. Татарстан-Башкортостан/ Р. Бәһаветдинов; И. Биектаулы сүзл.// Жырларыбыз сезгә бүләккә = Вам в подарок наши песни/ Р. Бәһаветдинов, Ә. Шиһапова. — Ижау, 2000. – Б. 18-19.
28. Бәһаветдинов, Р. Хәтер исән/ Р. Бәһаветдинов; И. Биектаулы сүзл.// Шунда ук. – Б. 8-9.
29. Вәлиди, С. Казанымның жиде капкасы/ С. Вәлиди; М. Галиев сүзл.// Кайту/ М. Галиев. – Казан, 2000. – Б. 99-111.
30. Вәлиуллин, Ал. Ямьләнә Казан/ Ал. Вәлиуллин; Ә. Ерикәй сүзл.// Без жырлыйбыз = Мы поем/ Ал. Вәлиуллин. – Казан, 1963. – Б. 22-24.

31. Вәлиуллин, Х. Күңелем Ленин белән сөйләшә/ Х. Вәлиуллин; С. Хәким сүзл.// Ленин нурлары. – Казан, 1970. – Б. 10-12.
32. Еникеев, Р. Казан — гомер бишегем/ Р. Еникеев; М. Хәсәен сүзл.// Нурлы елмаюларың = В лучах улыбки/ Р. Еникеев. – Казан, 1979. – Б. 8-12.
33. Шул ук// Толымнарың/ М. Хәсәен. — Казан, 1977. – Б. 20-21.
34. Жһһанов, Н. Хыялый тәндә/ Н. Жһһанов; Н. Арсланов сүзл.// Казан кызы/ Н. Арсланов. – Казан, 1976. – Б. 42-43.
35. Капкаев, Ш. Казанны сагынганда/ Ш. Капкаев; М. Хәсәен сүзл.// Толымнарың/ М. Хәсәен. – Казан, 1977. – Б. 16-17.
36. Ключарев, А. Идеп дулкыннары/ А. Ключарев; М. Хәсәен сүзл.// Шунда ук. – Б. 12-13.
37. Ключарев, А. Казан-Уфа/ А. Ключарев; М. Хәсәен сүзл.// Шунда ук. – Б. 14-15.
38. Шул ук// Казан-Уфа/ А. Ключарев. – Казан, 1960. – Б.1-3.
39. Ключарев, А. Муланур Вахитов/ А. Ключарев; М. Хәсәен сүзл.// Толымнарың/ М. Хәсәен. – Казан, 1977. – Б. 10-11.
40. Ключарев, А. Яңа Казан/ А. Ключарев; М. Хәсәен сүзл.// Шунда ук. – Б. 5-7.
41. Шул ук// Яшьләр жырлый. – Казан, 1976. – Б. 20-23.
42. Шул ук// Яңа Казан = Новая Казань/ А. Ключарев. – Казан, 1960. – Б. 1-4.
43. Курамшин, Р. Жһһомга азаны/ Р. Курамшин; Г. Садә сүзл.// Сез яраткан жырлар. – Казан, 1992. – 2 чыг. – Б. 26.
44. Макаров, М. Бердәм булуйк/ М. Макаров; И. Фазлуллин сүзл.// Еллар һәм жырлар/ М. Макаров. – Казан, 2002. – Б. 5-6.
45. Макаров, М. Кырлай/ М. Макаров; Г. Тукай сүзл.// Шунда ук. – Б. 6-8.
46. Макаров, М. Нурлы Казан/ М. Макаров; авт. сүзл.// Шунда ук. – Б. 44-45.

47. Мәжитов, Ш. Казан/ Ш. Мәжитов; З. Нури сүзл.// Лирик жырлар/ Ш. Мәжитов. – Казан, 1958. – Б. 22-23.
48. Шул ук// Яңа жырлар/ Ш. Мәжитов. – Казан, 1954. – Б. 14-16.
49. Мозаффаров, М. Казан каласы/ М. Мозаффаров; Ш. Маннур сүзл.// Йөрәк жыры/ М. Мозаффаров. – Казан, 1982. - Б. 21-23.
50. Мозафаров, М. Туган жиремә/ М. Мозафаров; Г. Тукай сүзл.// Кызыклы шәкерт. – Казан, 1977. – Б. 1-2.
51. Шул ук// Туган тел = Родной язык. – Казан, 1975. – Б. 30-31.
52. Монасыйпов, А. Ак калам/ А. Монасыйпов; М. Галиев сүзл.// Кайту/ М. Галиев. – Казан, 2000. – Б. 92-95.
53. Шул ук// Тамчылар/ А. Монасыйпов. – Казан, 1985. – Б. 49-51.
54. Монасыйпов, А. Дуслык каласы/ А. Монасыйпов; М. Тажетдинов сүзл.; русчадан Г. Әхмәтжанов тәржемәсе// Хыяллар/ А. Монасыйпов. – Казан, 1973. – Б. 16-19.
55. Монасыйпов, А. Дуслыкка дан!/ А. Монасыйпов; М. Садри сүзл.// Казаным/ А. Монасыйпов. – Казан, 1964. – Б. 7-10.
56. Монасыйпов, А. Казаным/ А. Монасыйпов; Ә. Давыдов сүзл.// Шунда ук. – Б. 3-5.
57. Монасыйпов, А. Яшьлегем дип торам/ А. Монасыйпов; Ә. Зарипов сүзл.// Тамчылар/ А. Монасыйпов. – Казан, 1985. – Б. 59-61.
58. Мулюков, Б. Нурлы Казан/ Б. Мулюков; Р. Харис сүзл.// Нурлы Казан/ Б. Мулюков. – Казан, 1988. – Б. 31-34.
59. Шул ук// Татарстан гүзәле/ Б. Мулюков. – Казан, 1978. – Б. 22-25.
60. Мулюков, Б. Төзүче жыры/ Б. Мулюков; Г. Зәйнашева сүзл.// Илле жыр/ Г. Зәйнашева. – Казан, 1988. – Б. 56-57.
61. Шул ук// Жырларымнан белерсең/ Б. Мулюков. – Казан, 1974. – Б. 15-19.

62. Садыйкова, С. Без– Казан кызлары/ С. Садыйкова; Г. Зәйнашева сүзл.// Без – Казан кызлары. – Казан, 1959. – Б. 2-3.
63. Садыйкова, С. Казан кичләре/ С. Садыйкова; Х. Туфан сүзл.// Жидегән чишмә: җырлар/ С. Садыйкова. – Казан, 1986. – Б. 37-38.
64. Садыйкова, С. Яшә, Казан/ С. Садыйкова; Р. Миңнуллин сүзл.// Шунда ук. – Б. 23-25.
65. Усманов, В. Казанда Кол Гали урамы/ В. Усманов; М. Миншин сүзл.// Яраткан җырлар. – Казан, 1990. – 5 чыг. – Б. 25-26.
66. Фәйзи, Ж. Казаным/ Ж. Фәйзи; Р. Байтимеров сүзл.// Җырларым – солдатларым = Песни мои – солдаты/ Р. Байтимеров. – Казан, 1983. – Б. 31-32.
67. Фәйзи, Ж. Нәкъ Казан артында.../ Ж. Фәйзи; Г. Тукай сүзл.// Кызыклы шәкерт. – Казан, 1977. – Б. 2-4.
68. Шул ук// Туган тел = Родной язык. – Казан, 1975. – Б. 59-60.
69. Халитов, Р. Казан сөйли/ Р. Халитов; М. Хәсәен сүзл.// Яшь җәлилчеләр/ М. Хәсәен. – Казан, 1989. – Б. 69-70.
70. Шул ук// Толымнарың/ М. Хәсәен. – Казан, 1977. – Б. 8-9.
71. Хатипов, Ф. Яшәрәсең, Казан, яңарасың/ Ф. Хатипов; Г. Зәйнашева сүзл.// һаман яратам/ Ф. Хатипов. – Казан, 1998. – Б. 108-109.
72. Хәбибуллин, З. Без икәү/ З. Хәбибуллин; Н. Арсланов сүзл.// Казан кызы/ Н. Арсланов. – Казан, 1986. – Б. 35-36.
73. Хәбибуллин, З. Казан кызы/ З. Хәбибуллин; Н. Арсланов сүзл.// Бормалы су/ З. Хәбибуллин. – Казан, 1980. – Б. 62-64.
74. Шул ук// Казан кызы/ Н. Арсланов. – Казан, 1976. – Б. 11-12.
75. Хәбибуллин, З. Казах дусларга/ З. Хәбибуллин; С. Хәким сүзл.// Бормалы су/ З. Хәбибуллин. – Казан, 1980. – Б. 36-37.

76. Хәйретдин, З. Туган җир – алтын/ З. Хәйретдин; Х. Туфан сүзл.// Кич утырып сиңа җырлар яздым.../ З. Хәйретдин. – Казан, 1993. – 1 җ-к. – Б. 3.
77. Хәсәнов, Р. Биектауда – уйларым/ Р. Хәсәнов; Р. Ханнанов сүзл.// Сез яраткан җырлар. – Казан, 1992. – 2 чыг. – Б. 16.
78. Хәснетдин, И. Казан/ И. Хәснетдин; авт. сүзл.// Бәхет дагасы/ И. Хәснетдин. – Казан, 1996. – Б. 218-219.
79. Хәснетдин, И. Казан – Казан/ И. Хәснетдин; авт. сүзл.// Шунда ук. – Б. 8-9.
80. Хәснетдин, И. Кара керфек/ И. Хәснетдин; Г. Зәйнашева сүзл.// Шунда ук. – Б. 222-223.
81. Шәмсетдинов, И. И Казаным, кердең йөрәгемә/ И. Шәмсетдинов; Ш. Маннапов сүзл.// Туган җирем/ И. Шәмсетдинов. – Казан, 1980. – Б. 18-21.
82. Шәмсетдинов, И. Якташыбыз Ленин/ И. Шәмсетдинов; А. Әхмәтов сүзл.// Шунда ук. – Казан, 1980. – Б. 8-11.
83. Шәрипов, Т. Казаннарға барасым бар әле/ Т. Шәрипов; Р. Ханнанов сүзл.// Сез яраткан җырлар. – Казан, 1992. – 2 чыг. – Б. 17.
84. Шиһапова, Ә. Шәһри Казан/ Ә. Шиһапова; И. Биектаулы сүзл.// Җырларыбыз сезгә бүләккә = Вам в подарок наши песни/ Р. Бәһаветдинов, Ә. Шиһапова. – Ижау, 2000. – Б. 158-159.
85. Якубов, И. Казан/ И. Якубов; С. Хәким сүзл.// Зәңгәр дулкын/ И. Якубов. – Казан, 1972. – Б. 2-6.
86. Якубов, И. Казан диңгезчеләре/ И. Якубов; З. Нури сүзл.// Шунда ук. – Б. 19-21.
87. Яхин, Р. Бәек якташыбыз/ Р. Яхин; Н. Арсланов сүзл.// Казан кызы/ Н. Арсланов. – Казан, 1976. – Б. 5-6.
88. Яхин, Р. Кышкы Казан/ Р. Яхин; Н.Акмалов сүзл.// Ак җилкән/ Р. Яхин. – Казан, 1982. – Б. 36-39.

89. Яхин, Р. Татарстан – кара алтын иле/ Р. Яхин; Р. Байтимеров сүзл.// Жырларым – солдатларым = Песни мои – солдаты/ Р. Байтимеров. – Казан, 1983. – Б. 21.
90. Яхин, Р. Ул Казанда яшәгән/ Р. Яхин; М. Ногман сүзл.// Ленин нурлары. – Казан, 1970. – Б. 27-30.
91. Яхин, Р. Шәһәрләрнең гүзәле син/ Р. Яхин; Р. Байтимеров сүзл.// Жырларым – солдатларым = Песни мои – солдаты/ Р. Байтимеров. – Казан, 1983. – Б. 52-53.
92. Шул ук// Ак жылкән/ Р. Яхин. – Казан, 1982. – Б. 79-82.

*2.2. Текстлары бер үк вакытта татар һәм рус телендә (тәржемәдә)
бирелгән җырлар*

*Песни, тексты которых одновременно даны на татарском и
русском (в переводе) языках*

93. Абдуллин, Р. Иделем акчарлагы = Чайки над Волгой/ Р. Абдуллин; Р. Вәлиев сүзл. = сл. Р. Валиева; пер. Ю. Лопатина// Жырлый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 85-90.
94. Ахъярова, Р. Казан утлары = Огни Казани/ Р. Ахъярова; Р. Харис сүзл. = сл. Р. Хариса; пер. Л. Блинова// Яшьлек җырлый = Молодость поет. – Казан, 1987. – Б. 3-13.
95. Әхмәдиев, Ф. Гасырлар каласы = Город мой/ Ф. Әхмәдиев; Р. Шакиров сүзл. = сл. Р. Шакирова; пер. Ю. Лопатина// Жырлый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 91-93.
96. Әхмәдиев, Ф. Ильич исеме = Ленина имя/ Ф. Әхмәдиев; авт. сүзл. = сл. автора; пер. М. Тазетдинова// Партия һәм Ленин турында җырлар = Песни о партии и Ленине. – Казан, 1970. – Б. 111-112.
97. Батыркаева, Л. Күңелле безнең шәһәр = Радостный город/ Л. Батыркаева; Г. Зәйнашева сүзл. = сл. Г. Зайнашевой// Жырлый “Әйлән – Бәйлән”. – Казан, 1986. – Б. 33-35.
98. Батыркаева, Л. Минем Казан = Моя Казань/ Л. Батыркаева; Ф. Сафин сүзл. = сл. Ф. Сафина; рус. текст С. Малышева// Яшьлек җырлый = Молодость поет. – Казан, 1987. – Б. 14-27.
99. Вәлиуллин, Х. Жыр белән яши Казан = С песней молодеет Казань / Х. Вәлиуллин; Г. Зәйнашева сүзл. = сл. Г. Зайнашевой; пер. М. Тазетдинова// Жырлый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 35-39.

100. Шул ук// Яз айлары = Весенние месяцы/ Х. Вәлиуллин. – Казан, 1972. – Б. 28-31.
101. Вәлиуллин, Х. Кичке Казан = Вечерняя Казань/ Х. Вәлиуллин; Н. Арслан сүзл. = сл. Н. Арсланова; пер. Р. Хакимова// Жырлыый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 30-34.
102. Вәлиуллин, Х. Күңелем Ленин белән сөйләшә = Сердце с Лениным говорит/ Х. Вәлиуллин; С. Хәким сүзл. = сл. С. Хакимова; пер. Н. Беляева// Шунда ук. – Б. 26-29.
103. Шул ук// Яз айлары = Весенние месяцы/ Х. Вәлиуллин. – Казан, 1972. – Б. 1-3.
104. Вәлиуллин, Х. Күңелем Ленин белән сөйләшә = Сердцем с Лениным я говорю/ Х. Вәлиуллин; С. Хәким сүзл. = сл. С. Хакима; пер. М. Тазетдинова// Партия һәм Ленин турында жырлар = Песни о партии и Ленине. – Казан, 1970. – Б. 37-38.
105. Еникеев, Р. Казан – гомер бишегем = Казань – колыбель моя/ Р. Еникеев; М. Хәсәен сүзл. = сл. М. Хусаина; пер. Г. Ахметзянова// Жырлыый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 74-79.
106. Жыһанов, Н. Казанда буран... = Над Казанью вновь пурга.../ Н. Жыһанов; М. Тажетдинов сүзл.; русчадан Г. Әхмәтжанов тәржемәсе = сл. М. Тазетдинова; пер. с рус. Г. Ахметзянова// Туган ягыма = Родной земле/ Н. Жыһанов. – Казан, 1969. – Б. 45-47.
107. Жыһанов, Н. Кичке моңнар = Вечерняя грусть/ Н. Жыһанов; Н. Арсланов сүзл. = сл. Н. Арсланова; пер. М. Тазетдинова// Шунда ук. – Б. 19-22.
108. Жыһанов, Н. Күңелем Ленин белән сөйләшә = Сердцем с Лениным я говорю/ Н. Жыһанов; С.Хәким сүзл. = сл. С. Хакима; пер. М. Тазетдинова// Шунда ук. – Б. 3-7.

109. Ильясов, Г. Идел вальсы = Волжский вальс/ Г. Ильясов; М. Хәсәен сүзл. = сл. М. Хусаина; пер. авт.// Оныттың бугай/ Г. Ильясов. – Казан, 1997. – Б. 74-78.
110. Ильясов, Г. Казан вальсы = Казанский вальс/ Г. Ильясов; М. Хәсәен сүзл. = сл. М. Хусаина; пер. И. Законова// Шунда ук. – Б. 95-98.
111. Ключарев, А. Идел дулкыннары: Казан порты турында җыр = Волжские волны: песня о Казанском порте/ А. Ключарев; М. Хәсәен сүзл. = сл. М. Хусаина; пер. Р. Хисамова// Жырлый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 14-17.
112. Шул ук// Татар композиторларының җырлары һәм романслары = Песни и романсы композиторов Татарии. – Казан, 1957. – Б. 80-85.
113. Ключарев, А. Яңа Казан = Новая Казань/ А. Ключарев; М. Хәсәен сүзл. = сл. М. Хусаина; пер. Р. Хисамова// Жырлый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 9-13.
114. Шул ук// Канатлы яшьлек = Крылатая молодость/ А. Ключарев. – Казан, 1968. – Б. 8-11.
115. Мозаффаров, М. Казан турында җыр = Песня о Казани/ М. Мозаффаров; Х. Вахит сүзл. = сл. Х. Вахита// Жырлый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 18-21.
116. Шул ук// Жырлар = Песни/ М. Мозаффаров. – Казан, 1957. – Б. 7-10.
117. Монасыпов, А. Дуслык каласы = Город дружбы/ А. Монасыпов; М. Тажетдинов сүзл.; русчадан Г. Әхмәтҗанов тәрҗемәсе = сл. М. Тазетдинова; пер. с рус. Г. Ахметзянова// Жырлый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 55-58.
118. Монасыпов, А. Казаным = Моя Казань/ А. Монасыпов; Ә. Давыдов сүзл. = сл. А. Давыдова; пер. Р. Хакимова// Шунда ук. - Б. 60-64.

119. Мулюков, Б. Матур булсын Казан- башкалам = Станет краше стольная Казань/ Б. Мулюков; Г. Зәйнашева сүзл. = сл. Г. Зайнашевой; пер. М. Зарецкого// Шунда ук. – Б. 65-69.
120. Садыкова, С. Казан кичләре = Вечера в Казани/ С. Садыкова; Х. Туфан сүзл. = сл. Х. Туфана; пер. Р. Хакимова// Шунда ук. – Б. 52-54.
121. Хәбибуллин, З. Казан кызы = Казанская девчонка/ З. Хәбибуллин; Н. Арслан сүзл. = сл. Н. Арсланова; пер. М. Тазетдинова// Шунда ук. – Б. 22-25.
122. Хисамов, И. Яз килә Иделгә = Весна пришла к Волге/ И. Хисамов; Г. Зәйнашева сүзл. = сл. Г. Зайнашевой; пер. М. Зарецкого// Шунда ук. – Б. 80-84.
123. Шәмсетдинов, И. Мәңге яшь кала = Весенняя Казань/ И. Шәмсетдинов; З. Нури сүзл. = сл. З. Нури; пер. Р. Хакимова// Шунда ук. – Б. 48-51.
124. Шәмсетдинов, И. Студент кыз Айзирәк = Студентка Айзиряк/ И. Шәмсетдинов; М. Хәсәен сүзл. = сл. М. Хусаина; пер. Р. Хисамова// Татар композиторларының җырлары һәм романслары = Песни и романсы композиторов Татарии. – Казан, 1957. – Б. 161-165.
125. Яруллин, М. Казан утлары = Огни Казани/ М. Яруллин; Э. Гаделев сүзл. = сл. Э. Гаделева; пер. М. Зарецкого// Жырлый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 70-73.
126. Яхин, Р. Гасырларда мәңге яшәрсең = Казань – начало всех дорог/ Р. Яхин; М. Ногман сүзл. = сл. М. Нугмана; пер. Р. Хакимова// Шунда ук. – Б. 40-43.
127. Яхин, Р. Казан утлары = Огни Казани/ Р. Яхин; М. Мазунов сүзл. = сл. М. Мазунова// Йолдызлы кичләр/ Р. Яхин. – Казан, 2002. – Б. 93-97.

128. Яхин, Р. Ул Казанда яшәгән = Он жил в Казани/ Р. Яхин; М. Ногман сүзл. = сл. М. Нугмана; пер. М. Львова// Партия һәм Ленин турында җырлар = Песни о партии и Ленине. – Казан, 1970. — Б. 71-73.
129. Шул ук// Татар композиторларының җырлары һәм романслары = Песни и романсы композиторов Татарии. – Казан, 1957. – Б. 24-28.
130. Яхин, Р. Ямьле Казан = Родная Казань/ Р. Яхин; Ә. Ерикәй сүзл. = сл. А. Ерикеева; пер. А. Машистова// Жырлый Казан = Песни о Казани. – Казан, 1977. – Б. 44-47.

2.3. Рус телендәге җырлар

Песни на русском языке

131. Фаттах, А. Ты, Казань моя, цветы!// А. Фаттах; сл. нар. ; рус. текст В. Викторова// Труби, трубач!// А. Фаттах. – М., 1986. – С. 11-12.
132. Якубов, И. Казань/ И. Якубов; сл. авт.// Путешествие в страну цветов. Мелодии жемчужины/ И. Якубов. – Б.м., б.г. – С.1.
133. Яруллин, М. Огни Казани/ М. Яруллин; сл. Э. Аделева// Таинственный цветок/ М. Яруллин. – М., 1985. – С. 11-14.
134. Яхин, Р. Казань весенняя/ Р. Яхин; сл. В. Ромашова// Песни/ Р. Яхин. —М., 1963. – С. 49-53.

**ЖЫР СҮЗЛӨРЕ АВТОРЛАРЫ ҺӘМ ТӘРЖЕМӨЧЕЛӨРЕНЕҢ
АЛФАВИТЛЫ КҮРСӘТКЕЧЕ
АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ АВТОРОВ СЛОВ ПЕСЕН И
ПЕРЕВОДЧИКОВ**

Аделев Э., сл.	133
см. также: Гаделев Э.	
Акмалов Н., сүзл.	88
Арслан Н., сүзл.	101, 121
шулай ук к.: Арсланов Н.	
Арсланов Н., сүзл.	34, 72, 73, 74, 87, 107
шулай ук к.: Арслан Н.	
Ахмадеев Ф., сл.	
см. Әхмәдиев Ф.	
Ахматова А., пер.	18
Ахметзянов Г., пер.	105
см. также: Әхмәтжанов	
Г.	
Әхмәдиев Ф., сүзл.	96
Әхмәтжанов Г., тәрж.;	54, 106, 117
шулай ук к.: Ахметзянов	
Г.	
Әхмәтов А., сүзл.	82
Байтимеров Р., сүзл.	24, 66, 89, 91, 92
Беляев Н., пер.	102, 103
Биектаулы И., сүзл.	27, 28, 84
Блинов Л., пер.	94
Валиев Р., сл.	
см. Вәлиев Р.	

Вахит Х., сүзл.	115, 116
Вәлиев Р., сүзл.	23, 93
Викторов В., рус. текст	131
Гаделев Э., сүзл.	125
шулай ук к.: Аделев Э.	
Галиев М., сүзл.	29, 52, 53
Давыдов Э., сүзл.	56, 118
Ерикәй Э., сүзл.	30, 130
Ерикеев А., сл.	
см. Ерикәй Э.	
Зайнашева Г., сл.	
см. Зәйнашева Г.	
Законов И., пер.	110
Зарецкий М., пер.	119, 122, 125
Зарипов Э., сүзл.	57
Зәйнашева Г., сүзл.	60, 61, 62, 71, 80, 97, 99, 100, 119, 122
Ильясов Г., пер.	109
Касыймов Н., сүзл.	26
Лопатин Ю., пер.	93, 95
Львов М., пер.	128, 129
Мазунов М., сүзл.	127
Макаров М., сүзл.	46
Малышев С., рус. текст	98
Маннапов Ш., сүзл.	81
Маннур Ш., сүзл.	49
Машистов А., пер.	130
Миншин М., сүзл.	65
Миңнуллин Р., сүзл.	63, 64
Мусин И., тапшыручы	6

Ногман М., сүзл.	90, 126, 128, 129
Нугман М., сл.	
см. Ногман М.	
Нури З., сүзл.	47, 86, 123
Ромашов В., сл.	134
Садә Г., сүзл.	43
Садри Г., сүзл.	55
Тажетдинов М., сүзл.	54, 106, 117
Тазетдинов М., пер.	96, 99, 100, 104, 107, 108, 121
Тазетдинов М., сл.	
см. Тажетдинов М.	
Тукай Г., сүзл.	9, 18, 19, 45, 50, 51, 67, 68
Туфан Х., сүзл.	63, 76, 120
Фазлуллин И., сүзл.	44
Хаким С., сл.	
см. Хәким С.	
Хакимов Р., пер.	15, 19, 101, 118, 120, 123, 126
Хакимов С., сл.	
см. Хәким С.	
Ханнанов Р., сүзл.	77, 83
Харис Р., сүзл.	94, 58, 59
Хәким С., сүзл.	25, 31, 75, 85, 102, 103, 104, 108, 111, 112, 113, 114, 124
Хөсәен М., сүзл.	32, 33, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 69, 70, 105, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 124
Хөснетдин И., сүзл.	78, 79
Хусаин М., сл.	
см. Хөсәен М.	
Шакиров Р., сүзл.	95

КЫСКАРТУЛАР ИСЕМЛЕГЕ СПИСОК СОКРАЩЕНИЙ

авт.	автор
Б., б	бит, битләр
б.г.	без года
б.м.	без места
библиогр.	библиографический
б-ка	библиотека
е.к.	елы күрсәтелмәгән
жав.	жаваплы
ж-к	жыентык
к.	кара
к-ханә	китапханә
курс.	күрсәткеч
и др.	и другие
М.	Москва
мөх-р	мөхәррир
муз.	музыка
нар.	народный
науч.	научный
обраб.	обработка
отв.	ответственный
пер.	перевод
Респ.	Республика
С., с	страница, страницы
сл.	слова
см.	смотри
сост.	составитель
сүзл.	сүзләре

тәрж.	тәржемәчесе
төз.	төзүчесе
указ.	указатель
ф.	фәнни
һ.б.	һәм башкалар
чыг.	чыгарылыш
эшкәрт.	эшкәртүче
яз.	язык

ЭЧТӨЛЕК

Кереш			5
сүз.....			
1 бүлек. Казан шәһәре турында татар халык җырлары			
1.1.	Татар	телендәге	9
жырлар.....			
1.2.Текстлары бер үк вакытта татар һәм рус телендә (тәржемәдә)		бирелгән	10
жырлар.....			
2 бүлек. Аерым авторларның Казан шәһәренә багышланган жырлары			
2.1.	Татар	телендәге	11
жырлар.....			
2.2.Текстлары бер үк вакытта татар һәм рус телендә (тәржемәдә)		бирелгән	16
жырлар.....			
2.3.	Рус	телендәге	21
жырлар.....			
Жыр сүзләре авторлары һәм тәржемәчеләренең алфавитлы күрсәткече.....			22
.....			
Кыскартулар			25
исемлеге.....			

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие	7
.....	
Раздел 1. Татарские народные песни о городе Казани	
1.1. Песни на татарском языке.....	9
1.2. Песни, тексты которых одновременно даны на татарском и русском (в переводе) языках.....	10
Раздел 2. Песни отдельных авторов, посвященные городу Казани	
2.1. Песни на татарском языке.....	11
2.2. Песни, тексты которых одновременно даны на татарском и русском (в переводе) языках.....	16
2.3. Песни на русском языке.....	21
Алфавитный указатель авторов слов песен и переводчиков.....	22
Список сокращений.....	25